

Ion PARHON

Teatrul ca un brand de țară

Din inițiativa Catedrei UNESCO a Institutului Internațional de Teatru, condusă de profesorul Corneliu Dumitriu, ambasadori ai artei spectacolului și ai învățământului teatral au întreprins un turneu de mare anvergură în țări din Asia și Australia, întregul demers cultural și pedagogic fiind finanțat integral de către Ministerul Afacerilor Externe din România. Au fost prezentate spectacolele cu **Leția**, de Eugène Ionesco, autor de origine română pe cale de a deveni un „clasic” al dramaturgiei universale, **Frumoasa călătorie a urșilor Panda, povestită de un saxofonist care avea o iubită la Frankfurt** de Matei Vișniec, dramaturg român din generația de mijloc, stabilit și el la Paris, ca și celebrul creator al **Leției**, și un scenariu original inspirat din opera cehoviană, cu titlul **Măscăriciul**, realizat de Niculae Urs și Horațiu Mălăele, acesta din urmă semnând și regia spectacolului. În fiecare țară vizitată, spectacolele au fost completate de *workshop*-uri, conduse de Felix Alexa și Mircea Gheorghiu, profesori la UNATC, conferințe susținute de prof. Corneliu Dumitriu și de Mircea Cornișteanu, directorul Naționalului craiovean și secretar al Convenției Teatrale Europene, de întâlniri de lucru vizând definitivarea unor proiecte de colaborare între școlile de teatru ori scenele românești și cele care au găzduit turneul.

Debut cu dreptul la New Delhi

Dacă noi știam puține lucruri despre India cea adevărată și nesfârșită, indienii știau și mai puțin despre teatrul românesc. Faptul a scos la iveală oportunitatea prezenței noastre la New Delhi și interesul cu care oamenii de teatru de aici, în frunte cu Devendra Raj Ankur, rectorul Școlii naționale de teatru, Reotti Tharma, rector general al Centrului național indian al ITI, criticul Utpal K. Banerjee, româncă Anca Eugenia Anghelina, specializată în arta dansului tradițional indian, au participat la dialogul de la Centrul Internațional de Conferințe și la reprezentațiile desfășurate într-o sală cu peste 400 de locuri, asaltată de studenți, profesori, ziașiți și alți „fani” ai teatrului.

Mai întâi, spectacolul ionescian interpretat de tinerii Monica Târnăcop, Adrian Nour și Oana Dicu, în regia Ancăi Maria Colțeanu, din aceeași generație, apoi spectacolul pe textul lui Matei Vișniec, coproducție a Naționalului craiovean și a Catedrei UNESCO, în regia Cătălinei Buzoianu, cu Sorin Leoveanu și Cerasela Iosifescu drept protagoniști, iar în final, lecția de virtuozitate interpretativă și de modernitate a valorificării izvorului cehovian, din **Măscăriciul**, au fost salutate cu ropote de aplauze, cu felicitări pentru protagoniști și cu mari buchete de flori oferite chiar de domnul Vasile Sofineti, ambasadorul nostru la New Delhi. Printre interlocutori, ziaristul Sanjay Kumar, de la „The Hindu” sau criticii Manuhar Khushalami și Kavita Naggal, au apreciat atât calitatea reprezentativă a repertoriului, cât și măiestria interpreților care oglindesc în chip edificator ideea de valoare întrupată în trei generații de artiști,

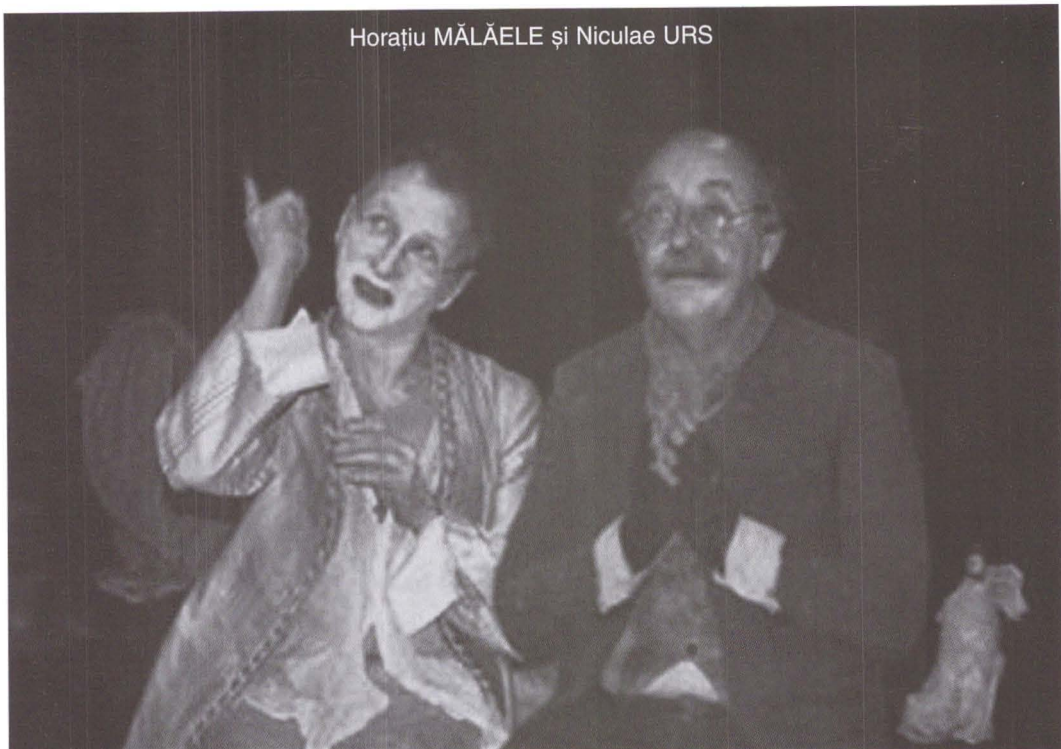
ca semn al continuității performanței din teatrul românesc, atât de puțin cunoscut în India. Bucuria noastră pentru acest debut cu dreptul s-a completat prin vizitele „istorice“ la moscheea Jama Mashud, situată în zona pieței Chandi Chown, construcție celebră (supranumită „Moscheea lumii acesteia“), cu o cupolă de marmură albă, ridicată în prima jumătate a secolului al XVII-lea, pe timpul dinastiei Shah Jahan, la Fortul Roșu, la poarta Indiei, vădind influențe britanice, dar și la grandiosul mausoleu al lui Humayun, personaj și el celebru între împărații moguli. În orașul cu peste 14.000.000 de locuitori, unde poți auzi (nu și înțelege) vreo 22 de limbi și 500 de dialecte de pe întreg cuprinsul acestei țări, am peregrinat pe uriașe bulevarde „întrerupte“ de spațiile verzi-sensuri giratorii (foarte numeroase), unde seara se strâng copii și adulți, unii pentru joacă, alții pentru rugăciune sau, pur și simplu, pentru a fugi de căldura de peste zi (46 de grade !!!). Străzile sunt ticsite de mașini nu prea noi, de „ricșe“ trase de bicicliști, care te poftesc zgomotos să le onorezi serviciile, ori de un fel de scutere cu o băncuță pentru două persoane în spate (din care se ivesc uneori și 5-6 călători !), cel mai ieftin mijloc de transport din New Delhi. După contactul cu metropola devenită capitală în 1911, din ordinul regelui George al V-lea, am tras o fugă în pitorescul Jaipur, cu o arhitectură veche, marcată cromatic de roșu stins, unde am vizitat somptuosul Palat imperial, reședință a maharajahilor, după mutarea capitalei statului Rajashtan, de la Amber, aici, în orașul unde am și înoptat.

Ultima și cea mai puternică emoție din „programul cultural“ al delegației am trăit-o cu toții la Agra, oraș situat la 220 de kilometri de Delhi, nume derivând din sanscritul „agrabana“ (paradis). Aici, însoțiți cu multă amabilitate, ca pretutindeni, de doamna Raluca Crețu, atașat cultural la Ambasada română din Capitala Indiei, am dat cu ochii de ... „A 8-a minune a lumii“, celebrul *Taj Mahal*, chintesența neîntrecută în frumusețe a artei mogule, uriașă construcție în marmură albă, ridicată de împăratul mogul Khurram, în onoarea soției care i-a dăruit cei mai mulți copii (14). După moartea soției, împăratul a devenit ținta dușmăniei fiului său, care și-a închis tatăl într-un turn nu prea depărtat, unde și-a încheiat zilele, fiind apoi înmormântat alături de soție, în faimosul *Taj Mahal*. Am părăsit India cu un noian de imagini contradictorii, de la măreție, la o paupertate greu de imaginat, demnă de Infernul lui Dante, sau cu sentimentul unei conviețuiri de o neobișnuită simplitate și năucitor firesc între oamenii ce dorm prin cătune, uneori pe paturi rudimentare de scânduri, în fața casei de o copleșitoare sărăcie, vacile sau caprele prezente la tot pasul, câte un elefant (simbol al înțelepciunii), cai (simbolizând puterea), neastâmpăratele maimuțe sau adorabila și impasibila cămilă (simbol al iubirii), folosită, din păcate, ca animal de tracțiune, lucru ce nu se potrivește cu simbolul ei delicat.

Occidentul s-a mutat la Singapore ?

Cu un uriaș Boeing 747, de 482 de locuri, am pornit din New Delhi și, după o escală în Kuala Lumpur, am aterizat pe marele aeroport din Singapore, ce face legătura între Europa, Asia și Australia. Prin străzile și cartierele sale de o pilduitoare distincție și eleganță (curățenia a devenit de mult literă de lege), prin silueta zveltă a unor zgârie-nori poate nu atât de înalți ca cei din New York sau Chicago, dar de o uimitoare modernitate, prin numeroasele magazine de lux, prin cafenelele, restaurantele și barurile, ori piscinele deschise și la ceas de

Horațiu MĂLĂELE și Nicolae URS

noapte, orașul oferă imaginea unui refugiu de invidiat, cu iz occidental, pentru cei capabili să își permită aici un concediu. Viața comercială – și nu numai aceasta – este în bună parte „rostuită” de coreenii care s-au așezat aici cu afaceri, cu investiții mai mari sau mai mici și cu năzuința lor de a-și rotunji conturile din marile bănci ale orașului-stat cu peste cinci milioane de locuitori. Conduși de domnul Silviu Ionescu, însărcinat cu afaceri la Ambasada României din Singapore, am făcut un tur al orașului, pe la Centrul Cultural și de spectacole „Esplanada-Theatres on the Bay”, niște imense cupole acoperite de „țepi”, după forma unui fruct specific, durian, plăcut la gust dar nu și la miros, apoi prin cartiere diferite ca înfățișare și la monumente ce ridică foarte sus stacheta interesului turistic, lucru vizibil și prin hotelurile de un lux exorbitant din această urbe obișnuită să găzduiască mari festivaluri de film, de teatru sau muzicale. La marea Academie de Artă din Singapore, o surpriză mai puțin plăcută: singurul spațiu disponibil pentru această perioadă a fost o imensă încăpere cu oglinzi, folosită îndeobște pentru dans. A fost rândul regizoarei Anca Maria Colțeanu, al interpreților și, mai ales, al corpului tehnic românesc, ajutat cu entuziasm de tehnicieni locali, să transforme acest impediment într-o memorabilă victorie profesională. La spectacol au participat nu numai importanți oameni de teatru, ca Yu Weijie, decanul Facultății de Artele spectacolului, sau Venka Purushothaman, decan al Colegiului Lasalle-Sia, dar și, plăcută surpriză, câțiva români, între care și tineri veniți la specializare în informatică și calculatoare, sau Milenko Pravcki, decan al Facultății de Arte frumoase, care a studiat artele plastice la București, cu soția sa, Delia Pravcki, sculptoriță. După succesul tinerilor care au transformat sala de exerciții coregrafice într-un modern și

expresiv decor „ionescian“, a urmat un mic cocteil și, la ceas de seară, un regal cu *Măscăriciul*, încheiat cu zeci de vizitatori la cabină, după autografe. Interesant a fost faptul că printre spectatori s-au aflat multe personalități diplomatice, ambasadori ai Ungariei, Belgiei, Ucrainei, Turciei, care considerau că aceste spectacole au construit o frumoasă imagine pentru România, țara unde „teatrul de bună calitate este la el acasă“. Doar o zi și jumătate am stat aici, la Singapore, de unde am plecat cu satisfacții cât pentru o viață !

În „țara cangurilor“, pe urmele lui... Mel Gibson

lata-ne din nou în avion, traversând Oceanul Pacific, spre a poposi în seducătorul Sydney, capitala statului australian New South Wales. Aici am fost oaspeții Institutului Național de Artă Dramatică (NIDA), condus de domnul profesor Aubrey Mellor, adevărată citadelă universitară, bine cunoscută și apreciată în Australia și în toată lumea, datorită contactelor și proiectelor în parteneriat ce i-au sporit popularitatea. Aici a studiat și actorul-star hollywoodian Mel Gibson, după care a devenit sponsorul principal al instituției ! O sală de spectacole cum nu avem noi în țară, zeci de încăperi dotate cu tehnică de ultimă oră, un imens foaier cu bufet și bar, unde au loc și demonstrații ori reuniuni ad-hoc, dau seama de puternica bază materială a facultății. Aici, într-o sală-studio, am fost invitați la un insolit spectacol al studenților din anul I, inspirat din bestialele concerte rock, pop sau jazz ale „monștrilor sacri“ ai acestor genuri muzicale. A fost o captivantă lecție („playback“) de pantomimă, dans, mobilitate a mimicii și a plasticității corporale, însoțită de public-personajul colectiv, intrat și el în transă, totul desfășurându-se într-o atmosferă de entuziasm frenetic și umor contagios, cu cascade de răs, chiote, fluierături de bucurie și bine întemeiată admirație.

A urmat replica românilor, pe măsura condițiilor și a prieteniei cu care am fost înconjurați toți membrii delegației de către profesorii și studenții australieni, de membrii corpului diplomatic, în frunte cu domnul Marius Dragolea, Consulul general al României la Sydney, și doamna consilier Gabriela Radu, bună cunoscătoare a teatrului nostru, cu ani în urmă implicată în organizarea Festivalului Internațional de la Piatra Neamț. Spectacolele au însemnat un veritabil „șoc“ prin diversitatea repertoriului și a montărilor, fiind îndelung și argumentat lăudate de domnul Aubrey Mellor, de doamna profesor Karen Vickery, participantă la atelierile de la Sinaia ale catedrei UNESCO, de dramaturgul-regizor Nick Persons, un ins foarte înalt, roșcovan, cu aspect de baschetbalist, de o franchețe și modestie ce îi înnobilează cariera, ori de domnul Helmut Backaitis, lituanian de origine, plăcut impresionat de faptul că am fost și noi la Vilnius și că apreciem teatrul practicat de Nekrosius și Korshunovas. Măguitoare cuvinte de apreciere au fost adresate delegației noastre și de domnul John Bell, directorul unei companii teatrale profilată pe repertoriul shakespearian, interesat să vină cu un spectacol la Festivalul „Shakespeare“ de la Craiova.

La cocteilul și la conferința de presă de la Consulatul nostru la Sydney, ne-am simțit înconjurați cu o manifestă prietenie de români stabiliți în Australia, printre care și cunoscutul cineast Iosif Demian cu soția, sau actrița Maddy Slabacu, director la „Horizon Theatre“, nerăbdătoare să participe și ea la Festivalul Internațional de Păpuși și Marionete de la „Tândărică“. Am petrecut o seară de vis în cartierul Darling Harbour, pe chei, ne-am răsfățat un ceas cu

Cerasela IOSIFESCU și Sorin LEOVEANU

soarele, pe plaja Bondi Beach, am admirat Sydney Opera House, în formă de nufăr, situată pe o mică insulă, în vecinătatea nu mai puțin celebrului Sydney Harbour Bridge, dar am și văzut la Operă un spectacol cu *Don Quijote*, de o înfățișare rareori lovită însă de izul performanței. Cele două Universități faimoase, a orașului Sydney și a statului New South Wales, cu uriașe campusuri ce expun privirilor nenumărate terenuri de baschet și rugby, dar și moderne laboratoare, biblioteci ori săli de curs, Muzeul Orașului și Muzeul de Artă Contemporană, ori Acvariul, cu o impresionantă carte de vizită, completează fericit aria acestei metropole de o rară frumusețe ziua, dar mai ales la ceasul serii, când, pe jos, cu taxiul, ori cu „metroul“ de suprafață, poți savura priveliști greu de uitat.

Atmosferă „diplomatică“ la Seul

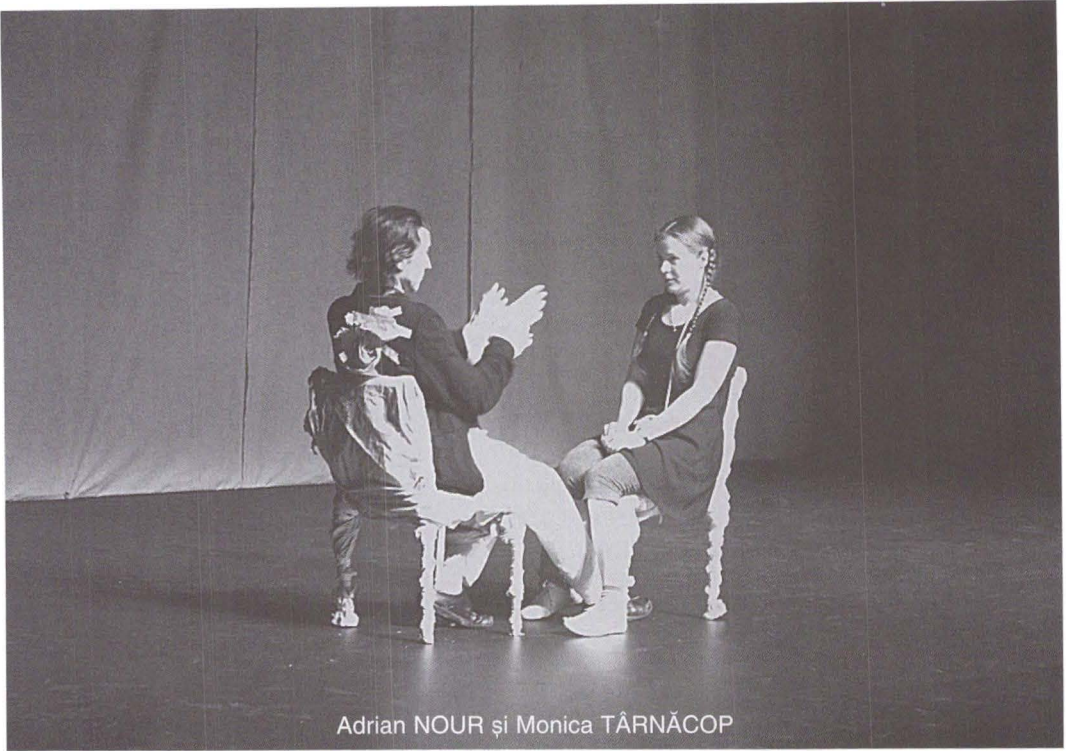
Din nou într-un avion (Boeing 777), traversăm Pacificul, apoi Marea Filipinelor și Marea Chinei de Est, pentru ca să aterizăm la Seul, capitala Republicii Coreea. Formidabila emancipare a orașului, în numai treizeci de ani, după ce a fost distrus de război, cu cartiere elegante și ansambluri arhitectonice semețe – hoteluri și birouri – ne dau de înțeles că nu întâmplător metropola a găzduit Olimpiada din 2000 și se pregătește să câștige „candidatura“ pentru Expoziția mondială din 2012.

La atelierelor consacrate dramaturgiei ionesciene și cehoviene, apoi, pe parcursul celor trei spectacole, dar și la întâlnirea festivă organizată de Universitatea Chung-Ang împreună cu Ambasada noastră la Seul, reprezentată

de domnul ambasador Valeriu Artenie și de consilierul cultural Cătălina Nicolae, s-au schimbat impresii cu privire la performanțele artei românești și la prestigiul de care se bucură ea în Coreea. Ne-a surprins plăcut prezența unor numeroși ambasadori și atașați culturali – din Italia, Liban, Sudan, Libia, Ucraina, Papua Noua Guinee – entuziasmați, ca și noi, de atmosfera „diplomatică” ce s-a creat în jurul vizitei artiștilor români. Am trăit o fierbinte emoție când importante personalități ale învățământului artistic, printre care domnul Il Sao Shin, directorul Teatrului Municipal din Seul, președinte al Uniunii Teatrale din Coreea și director executiv al filialei zonale Asia-Pacific a Institutului Internațional de Teatru, sau prestigiosul regizor Kim Jeong-OK, fostul președinte al ITI, alături de ziariști și critici, au considerat spectacolele românești drept un eveniment demn de performanțele noastre artistice găzduite în anii trecuți la Seul, printre care reprezentațiile cu *Electra*, de la teatrul orădean (în regia lui Mihai Măniuțiu) și *Trei surori* (spectacol realizat de Alexandru Dabija la Ploiești), dar și mai îndepărtata reprezentație uluitoare cu *Phaedra*, datorată regizorului Silviu Purcărete și colectivului Teatrului Național din Craiova, ori concertele memorabile ale Angelei Gheorghiu în acest oraș unde, iată, beneficiem de o frumoasă carte de vizită grație artei și nu unor demersuri de altă natură. Gazdele și-au amintit cu plăcere și faptul că trofeul pentru Premiul ITI, acordat prima dată la Congresul Mondial al criticilor ce s-a ținut aici în 2006, poartă semnătura unui artist român, scenograful Dragoș Buhagiar, și beneficiază de girul și sprijinul financiar (pentru 20 de ani) al Fundației Culturale „William Shakespeare” din Craiova, condusă de domnul Emil Boroghină. Acestei bucurii i s-au adăugat extraordinara demonstrație de prietenie sinceră și spontană a miilor de copii sosiți cu elegante autobuze la Templul Imperial, pentru o lecție vie de istorie și de identitate națională, unde am avut șansa să fim martori chiar la spectaculoasa schimbare a gârzii.

Cu gândul la Olimpiada „chineză” din 2008

La Seul, devenit gazda unor mari reuniuni internaționale, oraș în care salariul mediu este de 3000–4000 de dolari, iar muncitorii și tehnicienii de înaltă calificare ajung să câștige lunar peste 10.000 de dolari, ne-am așteptat să găsim o expresie urbanistică adecvată acestui uriaș salt economic. Surpriza de mari proporții am trăit-o, însă, la Shanghai, în China, o uriașă metropolă cosmopolită, cea mai mare din China, în care ești pur și simplu năucit de dialogul dintre istorie, pe de-o parte, reprezentată de străvechile temple Long Hua, Jing’An și Templul de Jad (sau Templul lui Buddha), ori de fermecătoarele grădini Yuyuan, ca un labirint din basme, fondate la 1559, devenite astăzi un ispititor centru turistic și comercial, iar pe de altă parte, de zgârie-norii, de modernele hoteluri și de magazinele deschise aici de cele mai celebre firme europene ! Printre clădiri, se impune și silueta imensului „Shanghai Grand Theatre”, conceput de Jean-Marie Charpentier, pe o suprafață de 11.528 de metri pătrați. Dar nu mai puțin impunătoare este și Academia Centrală de Arte Teatrale din Shanghai, unde a avut loc conferința noastră de presă, chiar în ziua când (frumoasă coincidență!) a luat naștere aici Biroul Regional pentru Asia-Pacific al catedrei UNESCO-ITI, condus de tânărul om de cultură, profesorul David Peng, cel care, împreună cu vicepreședintele Academiei de

Adrian NOUR și Monica TĂRNĂCOP

teatru, William Huizhu Sun, ne-a însoțit la spectacole și la cocteilul din seara zilei în care am descins la Shanghai.

Cele două spectacole de aici, cu piesa lui Vișniec și cu textul inspirat de Cehov, au fost bine primite, în ciuda faptului că era evidentă greutatea receptării dialogurilor, resimțită de unii spectatori, la titrarea efectuată în limba engleză. Încălziți de succesul acestor reprezentații, am fost invitați, la rândul nostru, la o facultate cu profil de teatru tradițional, cu elemente de operă, dans, mișcare scenică acrobatică, unde am rămas cu toții fascinați de seriozitatea, de pregătirea complexă și de virtuozitatea protagoniștilor, studenți cu vârste cuprinse între 17 și 21 de ani !

Familiarizați cât de cât cu peisajul urban și uman chinez, am descins apoi la Beijing, capitala cu o populație care, dacă adăugăm suburbiile, o depășește pe cea din România ! Desigur că am vizitat, în prima zi, Orașul Interzis, cea mai bogată și faimoasă aglomerare de palate din lemn, iar în ultima zi, Marele Zid chinezesc, din vârf de munte, amândouă obiectivele fiind înscrise în patrimoniul mondial UNESCO. Vizita în Beijing, orașul mult mai... chinezesc, mai conservator, dar și mai deschis dorinței noastre de dialog asupra unor proiecte comune, decât năucitorul Shanghai, a fost marcată de respectul și de solitudinea corpului profesoral de la Academia Centrală de Dramă, în frunte cu domnul rector Xu Xiang, doamna Liu Libin, prorector, și domnul Liao Xianghong, prorector, ca și de amabilitatea corpului diplomatic, condus de ambasadorul Viorel Isticioaia-Budura, un bihorean cu alură de actor de film, excepțional vorbitor de limbă chineză, spre admirația personalităților chineze din jur și vesela noastră uimire. Dar nu pot trece peste ambianța în care s-au

desfășurat *workshop*-urile (cu participare-record) și spectacolele noastre, fără să amintesc că aici, tinerele studente implicate în organizare și desfășurarea vizitei ne-au înconjurat cu o prietenie și un devotament fără pereche pe cuprinsul turneului : au participat la montarea decorului, alături de tehnicieni, au „furat“ câte o privire la repetiții, au mâncat cu noi în foaierea sălii-studio, ne-au oferit relațiile necesare și, la despărțire, au dat la iveală câteva lacrimi de regret, după trei zile petrecute la Beijing. Și noi am fost la un pas de lacrimă, când am asistat la o uluitoare reprezentație-spectacol unde pregătirea viza tot „opera din Beijing“.

Spectacolul cu *Lección*, programat în una dintre cele trei săli ale Academiei (!), de 400 de locuri, cred că a fost cel mai reușit dintre toate reprezentațiile (opt) văzute de mine cu această piesă ! Spectacol când iluminat de umor, când răsturnat în dramă, mereu energic și energizant, la care, adeseori, a participat și publicul ! A urmat spectacolul Cătălinei Buzoianu, cu textul lui Vișniec, desfășurat în sala de 700 de locuri, plină-ochi, încheiat cu aplauzele copleșitoare ale publicului. Seara, târziu, Horațiu Mălăele și Lae Urs, în *Măscăriciul*, au ridicat în final sala în picioare și, contrar unui obicei chinezesc, asupra căruia am fost avertizați, au determinat entuziasmata asistență să-i cheme de șapte ori la rampă. Profesorii și ceilalți oameni de teatru ne-au mărturisit că așteptau acest eveniment cu încredere, după excelenta impresie lăsată la Beijing de Dan Puric, cu *Hic sunt leones*. Mai mult decât atât, domnul ambasador Viorel Isticioaia-Budura considera că valoarea teatrului nostru, pe de-o parte, și raritatea contactelor artistice cu această țară uriașă, ale cărei metamorfoze nu sunt încă bine cunoscute, impun o pregătire complexă a participării românești la Olimpiada de la Beijing, din 2008, unde, alături de sportivi, încununăți sau nu cu premii, este bine să participăm și cu redevabile fapte de artă și cultură, între care teatrul ar putea avea o binemeritată întâietate. Așadar, peste un an, metropola unde ne-am încheiat turneul va deveni o capitală mondială a sportului, artei, culturii și divertismentului. Cum o vom onora?

Artiștii români împreună cu cei chinezi